

לשמע קול תורה – מצווה בפרשה

פרשת ויצא

תורה וגמילות חסדים

בישיבת בית מתתיהו ארגנו בחורים צדיקים חתונה ושבע ברכות לחייל שלא הייתה לו משפחה. כמו כן הם עזרו וסייעו בקשירת ציציות על טליתות קטן – המבוקשות היום מאוד בקרב החיילים.

הדבר לא מצא חן בעיני משגיח הישיבה, שהתנגד נחרצות ל"ביטול תורה זה", וכך סוכמה דעתו באתר "בחדרי חדרים":

"כפי שצוין, בהמשך הדברים התייחס המשגיח ליוזמות הבאות מצידם של בחורים שרואים צורך להיות שותפים למאמץ המלחמתי, כשהוא חוזר ומדגיש כי המלחמה האמיתית מתנהלת בבית המדרש, וכל סיוע והשתתפות במיזמים אחרים, גם אם לא מדובר בתופעות פסולות מצד עצמם, מכל מקום אין זה מחובתו של בן ישיבה, ואדרבא, יש בזה מן הזלזול בהכרת חשיבות תפקידים ומעלתם של העוסקים בתורה ומקיימי העולם".

ובלשונו של הרב:

"אנחנו לא שותפים למאמץ המלחמתי שלהם, הם שותפים למאמץ המלחמתי שלנו. כך בן תורה צריך לחשוב. אנחנו צריכים להיות שותפים למאמץ המלחמתי ולקשור להם ציציות?! לעשות להם שבע ברכות?! הם שותפים למאמץ המלחמתי שלנו, אנחנו 'הגיזרה אמת' והם 'החריצות שקר', כך בן תורה צריך לחשוב".

זאת ועוד. בשיחה שהעביר בישיבתנו תקף הרב טוביה נוביק, ראש ישיבת כנסת ישראל, את בחורי הישיבות שהתנדבו להכין ציציות לחיילים, והוסיף: "זה מעשה שטן".

ואולם בניגוד לדברי הרב, התורה מלמדת שה' הוא הנותן לנו כוח לעשות חיל. פירושו של דבר שאנו חייבים לפעול בעצמנו – ולהתפלל לעזרתו של ה' יתברך בפועלנו. אסור לסמוך רק על כוחנו, ובה בעת אסור לחשוב שייקרו לנו ניסים בלי כל פעילות מצידנו. על כן אנו מכירים טובה לבני עמנו שמוסרים את נפשם ממש למען ביטחוננו.

נוסף על כך ההשקפה שעבודת ה' מתקיימת רק בלימוד ולא בקיום מצוות נראית לי הפוכה מהשקפת היהדות. כבר בפרשתנו אנו פוגשים את יעקב אבינו המתחנן לה' ביציאתו לחרן שישמור עליו בדרך ויהיה בעזרו – ומתחייב לקיים שני דברים בחזרתו:

"וְהָאֵבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שָׁמַתִּי מִצֵּבָה יְהִי בֵּית אֱלֹהִים וְכָל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי עֲשֶׂה אֶעֱשֶׂנוּ לְךָ" (בראשית כח, כב).

כלומר יעקב מתחייב להקים בית של עבודת ה' שיש בו תפילות ולימוד תורה – ולקיים מצוות של עזרה הדדית. גם תורה וגם חסד.

ואכן, חכמינו מבקרים בחריפות את מי שעוסק רק בתורה ואינו עוסק בגמילות חסדים:

"רבי חנינא בן דוסא אומר כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת, וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו אין חכמתו מתקיימת. הוא היה אומר כל שמעשיו מרובין מחכמתו חכמתו מתקיימת, וכל שחכמתו מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת" (אבות ג, ט).

ביקורת זו מופיעה בחריפות רבה אף יותר בדבריו של רבי אלעזר בן עזריה:

"הוא היה אומר כל שחכמתו מרובה ממעשיו למה הוא דומה? לאילן שענפיו מרובין ושרשיו מועטין והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו, שנאמר (ירמיה יז) והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבא טוב ושכן חררים במדבר ארץ מלחה ולא תשב. אבל כל שמעשיו מרובין

מחכמתו למה הוא דומה? לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין שאפילו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזין אותו ממקומו, שנאמר (שם) והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו ולא יראה כי יבא חום והיה עלהו רענן ובשנת בצורת לא ידאג ולא ימיש מעשות פרי" (אבות ג, יז).

על כן טוב עשו תלמידי הישיבה, ובעזרת ה' יתברכו בכל הברכות – הן בגשמיות הן ברוחניות.

שאל דוד בוצ'קו